

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ПРАВА, ПСИХОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**V Міжнародної
науково-практичної конференції**

ІННОВАЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗМІ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

*До 31-ї річниці
Незалежності України*

INNOVATIONS AND PECULIARITIES OF FUNCTIONING OF MASS MEDIA IN DEMOCRATIC SOCIETY

27 жовтня 2022 р.

Львів
Видавництво Львівської політехніки
2022

УДК 338(477)
I-67

Редакційна колегія:

Галаджун З. В. (голова),
Семен Н. Ф.,
Іваницька Б. В.,
Білограць Х. Р.,
Пуцята І. С.,
Дзьомба Н. М.,
Кіша М. О.

Упорядник: Казімова Ю. Р.

I-67 **Інновації та особливості функціонування ЗМІ в демократичному суспільстві:** збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції до 31-ї річниці Незалежності України / упор. Ю. Р. Казімова.– Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. – 132 с.
ISBN 978-966-941-775-6

У збірнику вміщено матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації та особливості функціонування ЗМІ в демократичному суспільстві», присвяченої 31-й річниці незалежності України, кафедри журналістики та засобів масової комунікації Інституту права, психології та інноваційної освіти.

Засідання конференції відбулось 27 жовтня 2022 р.

На засіданні конференції було виголошено понад 50 доповідей студентів та молодих дослідників.

Для науковців, практиків, аспірантів, студентів та тих, хто цікавиться журналістикою.

За зміст матеріалів відповідають автори та їхні наукові керівники

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

ISBN 978-966-941-775-6

© Національний університет
«Львівська політехніка», 2022

ЗМІСТ

Білограць Х. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ НА УКРАЇНСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕОРІЙ МЕДІЙНОГО ВПЛИВУ.....	5
Безейко А., Дзьомба Н. ПРОБЛЕМИ ДОЗВІЛЛЯ ЛЮДИНИ У ЗМІ УКРАЇНИ.....	6
Бізіля Ю., Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. МОДЕРНІЗАЦІЯ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ОСВІТИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ (досвід Ужгородського національного університету в проєкті DESTIN).....	8
Бутвірива М. МЕДІАТИЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ПІД ЧАС ВІЙНИ: ФОРМИ І ПІДХОДИ.....	11
Браташук В., Мудра І. ОБРАЗ ЖІНКИ У ВІЙСЬКУ НА СТОРІНКАХ ІНТЕРНЕТ-ЗМІ.....	13
Бейгель М. Б., Сороківа Г. ПРИКЛАДИ ВИКОРИСТАННЯ СТОРИТЕЛІНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ВПЛИВУ НА АУДИТОРІЮ В УКРАЇНСЬКИХ РЕКЛАМНИХ РОЛИКАХ.....	15
Біла А., Гошур О. ЕПІСТОЛЯРНА СПАДЩИНА ОЛЕНИ ТЕЛГИ ЯК ІСТОРИЧНЕ ТЛО.....	17
Волошина К., Мпроненко В. ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	19
Галів О., Кіпа М. «ТЕМАТИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ В ЕТЕРАХ РЕГІОНАЛЬНИХ МОВНИКІВ ЗА ЧАС ВІЙНИ: ПРИКЛАД ЛЬВОВА, КИЄВА, ХАРКОВА».....	21
Герета М. «НОВІ МЕДІА» І АКАДЕМІЧНА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА.....	23
Гирба О., Гарматій О. ІНТЕРВ'Ю ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЖАНР У СУЧАСНИХ МЕДІА.....	25
Грабовська О. ТЕНДЕНЦІЇ СИМВОЛІЗМУ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ.....	27
Гарматій О. ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКЛАДАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ: З РОЗГЛЯДУ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	28
Головчак Х., Галаджук З. ЗМІНИ В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТІВ УКРАЇНСЬКИХ ОНЛАЙНОВИХ МЕДІА В ЧАС ПОВНОМАШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ.....	31
Дашенко Н. МОВНІ ЗАСОБИ ЕКСПРЕСІЇ В ПОВІДОМЛЕННЯХ ПРО ХІД РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (2022).....	34
Дворянин П. РОЗВИТОК ОСОБИСТОГО БРЕНДУ ЖУРНАЛІСТА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	36
Драган-Іванець Н. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ МЕДІЙНИКІВ.....	38
Доброгогорська М., Полякова Т. АКТУАЛЬНІСТЬ СПОРТИВНИХ ДОСЯГНЕНЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	40
Діка Н. ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОБРІЇ КАМЕРНОЇ АНСАМБЛЕВОЇ МУЗИКИ ВАЛЕНТИНА СІЛЬВЕСТРОВА.....	42
Єфіменко Олександр, Буківа Н. ФІЛОСОФІЯ ВИСВІТЛЕННЯ ПРАВДИВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В МЕЖАХ СУЧАСНОЇ ДОКУМЕНТАЛІСТИКИ.....	45
Жмуркевич З. ЗБІРНИК «АНСАМБЛЕВА ГРА ТА СОЛЬНЕ МУЗИКУВАННЯ. ПЕДАГОГІЧНИЙ РЕПЕРТУАР ДЛЯ ФОРТЕПІАНО» ЯРОСЛАВА ШИПАЙЛО ТА МАРІЇ ІЛЬЧИШИН.....	46
Захарчак Н. ВИБОРИ ДО ГРОМАДСЬКИХ РАД СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ (1934 Р.) НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ «ДІЛО».....	48
Заяць Е.-Є., Галаджук З. УКРАЇНОМОВНИЙ МУЗИЧНИЙ КОНТЕНТ У МЕРЕЖІ ТІК ТОК.....	49
Іваніцька М., Іваніцька Б. ЖУРНАЛІСТИКА ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	51
Казімова Ю. СПЕЦИФІКА МАТЕРІАЛІВ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ “ZAXID.NET”.....	53
Катрич О. АВТОРСЬКА КОНЦЕПЦІЯ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКИХ АРХЕТИПІВ І ТЕКСТ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	55
Кіпа М. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ OSINT ЯК СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТІВ.....	56
Ковальчук Н., Семен Н. РОСІЙСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ТОК-ШОУ ЯК ДЖЕРЕЛО АНТИУКРАЇНСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.....	58
Лихолід К., Кузнецова О. ВИДИ, ФУНКЦІЇ, ОСОБЛИВОСТІ ІНФОГРАФІКИ В ІНТЕРНЕТ-ЗМІ УКРАЇНИ UNIAN, ESPRESO.TV, «24 КАНАЛ».....	63
Макарчук О. ГАЗЕТА «ГАСЛО» (1902-1903) ЯК ФАКТОР СПІВПРАЦІ ПОЛІТИЧНИХ СИЛ ГАЛИЧИНИ І НАДДНІПРЯНЩИНИ ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	68
Макарчук К. ТРИВАЮЧА ПАНДЕМІЯ COVID-19 У ДЗЕРКАЛІ СУЧАСНОГО (ОСІНЬ 2022 Р.) АМЕРИКАНСЬКОГО МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ.....	70
Мороз А., Темченко Л. ОСОБЛИВОСТІ КРИЗОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА У ВОЄННИЙ ЧАС.....	72

Дашенко Н. Л. Мовні засоби експресії в повідомленнях про хід російсько-української війни (2022). *Інновації та особливості функціонування ЗМІ в демократичному суспільстві: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції до 31-ї річниці Незалежності України* (м. Львів, 27 жовтня 2022 р.) / упор. Ю. Р. Казімова. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. С. 34-36.

МОВНІ ЗАСОБИ ЕКСПРЕСІЇ В ПОВІДОМЛЕННЯХ ПРО ХІД РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (2022)

Виокремлено коло мовних експресивних засобів у журналістських повідомленнях про воєнні події в Україні. Повномасштабна війна стала причиною сплеску мовної оцінки подій, тому навіть стилістично нейтральні та офіційні повідомлення містять експресивні засоби. Вираження ставлення відбувається завдяки лексико-фразеологічним, словотворчим ресурсам, синтаксичній сполучуваності. Експресивність демонструють резонансні ситуативні вислови, які стали мемами сучасного українського інформаційного простору, а також традиційні засоби мовної експресії: оцінні та образні слова літературного та розмовного характеру, які у тематичних контекстах відображають високий рівень мовотворчості українців в екстремальних умовах зовнішньої збройної та інформаційної агресії.

Ключові слова: експресивне забарвлення, емоційно-оцінна лексика, стандарти журналістики.

В екстремальних ситуаціях журналістика має залишатися професійною і відповідальною, що зафіксовано у галузевих стандартах [1]. Проте під час війни виникає потреба в їх адаптації до особливих умов. На переконання М. Тимошика, під час зовнішньої агресії моральні засади діяльності національної журналістики «мають фокусуватися довкола таких засадничих концепцій: патріотизм, професіоналізм, толерація традицій національної журналістики; об'єктивність і правдивість; самокритичність; відкритість; аргументованість» [2, с. 53]. У випадку зовнішнього збройного вторгнення надзвичайно важливе ословлення державою власної позиції, згуртування суспільства, трансляція оптимістичних очікувань – налаштування на перемогу. Тому навіть в інформаційних повідомленнях офіційного характеру допустимі експресивні мовні засоби, призначення яких – ствердження рішучості у боротьбі за звільнення держави від загарбників.

Інформувати відсторонено про війну у твоїй країні надзвичайно важко, адже події стосуються спільного досвіду, емоцій, переживань, для висловлення яких потрібні влучні слова. Як вважає Т. Коць, «поняття *війна* в кожний історичний період набуває нових семантичних відтінків, обростає новими оцінними парадигмами. Осмислення *війни* в свідомості суспільства на синхронному зрізі оперативно фіксують ЗМК, які на сьогодні є найдієвішим засобом поширення інформації в мовному просторі України» [3]. Тому джерелом дослідження обрано сайт ТСН (повідомлення за жовтень у рубриці «Війна», <https://tsn.ua/ato>), який входить у п'ятірку найпопулярніших в Україні медіа (станом на травень 2022 р.) [4].

Носіями найвиразнішого стилістичного забарвлення завжди були засоби фразеології. Спектр їх семантики досить широкий – від піднесених до знущальних конотацій. Закономірно, що для відображення подій війни застосовуються ідіоми переважно з негативною семантикою, особливо щодо інформування про загарбника, наприклад: *Росія затикатиме мобілізованими дірки на фронті* (затикати дірки – наспіх, частково заповнювати нестачу в чому-небудь [5: 3, с. 346]; *На Херсонщині окупанти дають драпака від ЗСУ* (давати драпака – зневажливе до «швидко тікати, бігти» [6] та ін.

На тлі стилістично нейтрального або офіційного інформування вирізняються відомі фрази – крилаті вислови, які у контексті повідомлень про хід війни зазнають переосмислення, як-от:

«Водночас ми маємо пам'ятати таке – надання зброї любить тишу, як і гроші. Не будуть же на кожному перехресті стояти глашатаї і кричати, що сьогодні три танки дали, а завтра дадуть ще чотири». Авторство вислову гроші люблять тишу приписують американському мільярдерові В. Рокфеллеру, а сенс фрази в тому, що гроші «чекають» роботи з їх помноження, а не розмов і галасу, які лише забирають енергію. В умовах війни ця фраза переосмислюється ще й у зв'язку з секретністю операцій, із забезпеченням безпеки постачання озброєння, із перешкоджанням диверсіям ворога.

Цитування резонансних висловів (мемів) повномасштабної війни не тільки інформує про хід протистояння, а й надає повідомленням іронічного забарвлення. Наприклад: *Повітряні сили ЗСУ на півдні «демільтаризували» два ворожі гелікоптери*. На сайті ТСН у повідомленні «Що таке демільтаризація?» від 09.03.2022 зокрема сказано: «Нагадаємо, коли 24 лютого Росія напала на Україну, розв'язавши криваву війну, президент Росії назвав це «спецоперацією» на Донбасі, метою якої є демільтаризація та денацифікація України». Нині слово демільтаризувати застосовується у повідомленнях про ліквідацію військових сил країни-окупанта, набувши ознак синоніма до *знищити*. Засобом синонімічного заміщення при інформуванні про втрати ворога виступають образні вислови, наприклад: *Українські захисники показали, як «здійняли в небо» черговий ворожий склад з боєприпасами; Великий БУМ: воїни... ефектно знищили рашистський склад боєприпасів*.

Наведемо приклади пролонгування воєнних прецедентів, що стали мемами інформаційного простору: *Джеймс Клеверлі наголосив, що Велика Британія підтримуватиме Україну до перемоги над російськими окупантами та поки трактор не потягне останній російський танк*. Історія про «взаємодію» цих видів техніки сягає початку повномасштабної війни, коли українські фермери буксировали своїми тракторами трофейні броньовики. Фото та відео цих подій дістало назву «міф про український трактор» і набуло такого розповсюдження, що потрапило на сторінки британського видання The Telegraph, а згодом Укрпошта випустила тематичну марку, а далі – сюжет у різному дизайні розтиражували на одязі, на посуді, на сувенірах і т. д.

Заслужують на увагу ситуативні вислови про хід воєнного протистояння, семантика яких відзначається експресивністю, наприклад: *ЗСУ і російські військові ведуть на Херсонщині «війну переправ»; Генштаб РФ знімає основні регулярні частини російської армії і виводить їх ще до того, коли ми закриваємо «вогневий мішок»; для РФ дуже важливо створити «кокон небезпеки» навколо Білорусі, щоб Україна саме тут тримала додаткові резерви; російські загарбники все ближче до так званого «жесту доброї волі» у Херсонській області та ін.*

Щодо процесів воєнного характеру виникають ситуативні оцінні вислови, як-от про «часткову мобілізацію» у країні-агресорці, яку в українському інформаційному просторі називають *хаотичною мобілізацією*. Крім того у контекстах повідомлень про неї постає зневажливий жаргонізм *мобік(и)*: *Військові експерти застерігають, що 300 тисяч навіть невідготовлених «мобіків» є суттєвим посиленням для окупантів*. На тлі ворожих дій у лексиці української сторони виникає ситуативний неологізм *могілізація*, утворений за принципом мовної контамінації (могила + мобілізація): *«Могілізація» у дії: в росію почали приходити похоронки на мобілізованих військових*.

Розмовні лексеми воєнного періоду постійно проникають в інформаційно-офіційні тексти, що зумовлено як відкритістю стилістичних меж, так і надпотужним інформаційним потоком, що супроводжує хід воєнних подій. Показовим є приклад з іранськими дронами-камікадзе Shahed-136, які по-народному назвали *«мопедками»* через особливий звук двигуна, а також *«летючими балалайками»*: *9 іранських «мопедів» знищили Повітряні сили, і ще по одному «шахїду» – нацгвардійці та прикордонники*. У тематичних контекстах спостерігаємо використання розмовно-жаргонних лексем *«передок», «арта», прильоти, дурні, зеки, брехати, кошмарити, шарахатися* та б. ін., наприклад: *сили оборони добряче колошматять окупантів на Донеччині; ЗСУ зробили гарну «просмажку» окупантам у районі Берислава; Могутність Путіна «здувається», а його армія ганебно зазнає невдач в Україні*.

Крім воєнної агресії, проти України ведеться потужна інформаційна війна. Тому в цій боротьбі важливими засобами є мовні ресурси, котрі, на переконання Б. Парохонського та Г. Яворської, здатні вести війну «за когнітивний та комунікативний контроль, за владу над свідомістю людей, їхніми емоціями, мисленням, розумом і, відповідно, над їхньою поведінкою» [7, с. 21]. З огляду на це важливою у протистоянні ворогові є опірність до пропаганди противника, зокрема і мовна

проти́дя, яка мовними засобами (в тому числі функційно-експресивними) доносить широкому загалові національно-державницькі сенси, допомагає усвідомити ментальність сучасної війни, формує позицію опору та налаштовує на переможне для українців завершення протистояння.

Мовне відтворення і вираження подій воєнного часу потребує багатогранного фіксування, упорядкування, осмислення у багатьох сенсах і ракурсах як у час самих подій, так і майбутній післявоєнний період.

Список використаних джерел

1. Кур'ята Н. Сучасні стандарти професійної журналістики. *Інститут масової інформації (ІМІ)*: сайт. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/suchasni-standarty-profesijnoyi-zhurnalistyky-i42512>
2. Тимошик М. Стандарти журналістики: поняття, генеза, зміст, практика. *Український інформаційний простір*. 2022. № 1 (9). С. 30–56. URL: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(9\).2022.257058](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(9).2022.257058)
3. Коць Т. А. Онтологія війни й миру в мовно-інформаційному просторі сьогодення. *Культура слова*. 2019. № 90. URL: <https://ks.iul-nasu.org.ua/vypusky-zhurnalu/2019-2/zbirnyk-kultura-slova-90-2019/lingvosofiya-vijny-i-myru-v-informatsijnomu-prostori-sogodennya.html>
4. Рейтинг найпопулярніших в Україні сайтів за травень 2022 року. URL: <https://itc.ua/ua/novini/rejting-najpopulyarnishih-v-ukrayini-sajtiv-za-traven-2022-roku-infografika/>
5. Словник української мови : в 11-ти т. 1973. Т. 3.
6. Фразеологічний словник української мови. URL: <https://slovnyk.me/dict/phraseology/%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D0%BA>
7. Парахонський Б., Яворська Г. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія. Київ : НІСД, 2019. 560 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-07/Monografiya_Ontologiya_print.pdf